

## Osebnostne zadeve

—i Napredovali so v VIII. skupino: Her-gout Valerija, zabavila v Mežici (Drav. — 15. VII. 1934.). Zimer Josipina iz Male Polane (D. L. — 23. VII. 1934.). Skok Amalija iz Sv. Andraža v Hal (Pt. — 23. VII. 1934.). Vrabčič Ana iz Vel. Kostreznice (Lit. — 15. II. 1934.). Ambrožič Angela iz Nemške Loke (Koč. — 20. IX. 1934.). Potočnik Adalbert iz Zagorja (Lit. — 23. VII. 1934.).

## Učiteljski pravnik

### STANARINA UČITELJSTVA NARODNIH ŠOL.

Upravno sodišče v Celju je v dveh konkretnih primerih odločilo o pripadnosti stanarinarin učiteljskega, ki sta pridela na službovanje na meščanskih šolah. V prvem primeru je razsodilo upravne sodišče ugodno izpadla za učitelja, a v drugem je upravno sodišče odreklo pravico do stanarinarine pritožniku. Zato bo v drugem primeru potrebna še pritožba na državni svet do dokončne odločitve.

Ker sta obe razsodbi načelne važnosti za vse učiteljstvo ju prinašamo v celoti:

#### I.

Upravno sodišče v Celju je o tožbi krajevnega šolskega odbora v L. zoper odločbo kr. banske uprave dravske banovine v Ljubljani z dne 22. maja 1933., IV. št. 2355/4 glede plačevanja stanarinarine učitelju J. T. dne 22. novembra 1934. izvedeni ustni razpravi, razsodilo takole:

Tožba se zavrne zaradi neosnovanosti.

#### Razlogi:

Krajevni šolski odbor v L. je z odločbo od 13. februarja 1933. IV. št. 2355/4 izrekel, da je učitelju J. T., ki je sicer nastavljen na deški osnovni šoli v L., pa je dodeljen meščanski šoli na V., ne gre stanarinarina od mestne šolske občine v L.

Na pritožbo J. T. je kralj. banska uprava v Ljubljani z odločbo od 22. maja 1933., IV. št. 2355/4 cit. odlok krajevnega šolskega odbora razveljavila in odločila, da imenovanemu pripada izplačilo stanarinarine od mestne občine v L. radi tehle razlogov:

J. T. je z ukazom z dne 27. junija 1932. o. n. br. 49.534 premeščen iz deške meščanske šole v L. kot učitelj osnovne šole na deško osnovno šolo v L.

Z odlokom ministrstva prosvete O. N. br. 68.379 z dne 8. septembra 1932. je dodeljen imenovanemu na delo na drž. meščansko šolo na V. Delno je zaposlen na mestnih osnovnih šolah s poučevanjem in se nahaja v staležu mestne deške šole, kjer dobiva tudi službene prejemke.

Njegovo dodelitev na drž. meščansko šolo na V. je razlagati z namenom polne zaposlitve imenovanega kot učitelja mestne deške šole in ima pravico na stanarinarino od mestne občine v L.

Krajevni šolski odbor je zoper to odločbo, ki mu je bila dostavljena dne 8. junija 1933., vložil dne 8. julija 1933., torej v odprtem roku, tožbo na upravno sodišče.

V tožbi predlaga, naj se osporavani upravni akt radi nezakonitosti razveljavi:

1. Po §§ 23. in 29. zakona o narodnih šolah mora imeti vsaka narodna šola toliko predpisanih stanovanj za učitelje, kolikor je posameznih oddelkov. Kolikor torej ne poučuje na šoli, mu občina ni dolžna dati stanovanja. Isto velja glede stanarinarine.

2. Učitelj J. je po svoji službeni namembi in glavni zaposlitvi nameščen na meščanski šoli na V., torej izven teritorije mestne občine, pri čemur na stvari ničesar ne izpremeni dejstvo, da radi polne zaposlitve poučuje 4 ure na teden tudi na mestnih šolah.

Upravno sodišče je o tožbi nastopno razmotrivalo:

Po § 84. (1) zakona o narodnih šolah imajo vsi državni učitelji narodnih šol po §§ 23. in 29. tega zakona pravico do stanovanja, odnosno do stanarinarine, na kmetih tudi do kuriva. Po odstavku 2. istega paragrafa je ta pravica omejena za učitelja-zakonca, če službujeta v istem kraju. Izgubi pa pravico do stanovanja, odnosno stanarinarine učiteljica, če je omožena z neučiteljem.

Iz § 29., odst. 1. in § 173. zakona o narodnih šolah izvira, da je na kmetih preskrba stanovanj za učitelje obvezna, in sicer najdalje v šestih letih od dne, ko stopi zakon o narodnih šolah v veljavo. Dotlej plačujejo občine kot stanarinarino v šolah na kmetih, ki nimajo stanovanj, vsakemu učitelju po Din 150.— na mesec. Za mesta in trge pa v smislu § 29., odstavek 2. zakona o narodnih šolah ni obvezno učiteljem preskrbeti stanovanja v naravi, vendar česar smejo dajati take občine namesto stanovanja stanarinarino. Namen stanarinarine pa ostane kljub temu isti, namreč učiteljem nuditi s stanarinarino nadomestek za stanovanja v naravi.

V § 29., odst. 1. zakona o narodnih šolah je predpisano, da mora imeti vsaka šola blizu šolskega poslopja toliko predpisanih stanovanj za učitelje, kolikor je posebnih oddelkov. V § 51. pa je bilo pred veljavo finančnega zakona za leto 1933./34. predpisano, da ima vsak učitelj svoj oddelk. Ta odredba je bila s § 30. imenovanega finančnega zakona ukinjena.

V § 24. finančnega zakona za leto 1931./32. je bilo pod točko 4. odredeno sledeče: učitelji (učiteljice) osnovnih šol dodeljeni (dodeljene) na službovanje pri ministrstvu za prosveto in prosvetnih oddelkih pri banskih upravah (kakor tudi učitelji na šolah iz § 14. zakona o osnovnih šolah) sprejemajo stanarinarino, odredene po § 29. zakona o osnovnih šolah iz državnega proračuna, kolikor so jim krediti odobreni.

Iz vseh navedenih zakonskih določb izvira, da ima pravico do stanovanja, odnosno do stanarinarine. Vendar je treba vsled nejasnosti zakonitih predpisov predvsem ugotoviti namen zakonodajalca, ki ga je imel pri tem, ko je občinam naložil dolžnost preskrbeti stanovanja, odnosno jim plačevati stanarinarino.

Po čl. 84. cit. zakona se sklicuje zakonodajalec na odredbe §§ 23. in 29. zakona o narodnih šolah. Po § 23. in 29. mora šolska občina sezidati in vzdrževati v dobrem stanju stanovanja za učitelje. Brez predpisane števila teh stanovanj se ne sme otvoriti ne šola ne nov oddelk. Po § 173. tega zakona se šole zapro, če šolska občina ne sezida stanovanj za učitelje v določenem roku.

Iz navedenega izvira, da je obveznost preskrbe učiteljskih stanovanj odnosno plačevanja stanarinarine naložena šolskim občinam v razmerju stvarne potrebe šole in njenih oddelkov. Za državnega učitelja narodnih šol, ki ne bi bil zaposlen na narodni šoli (niti v širšem pomenu v smislu § 7. (2) zakona o narodnih šolah) občina potemtakem ni dolžna preskrbeti stanovanja odnosno plačati stanarinarine, kar bi moralo sicer biti v zakonu izrecno določeno.

Pravico državnih učiteljev narodnih šol do stanovanja odnosno stanarinarine je potemtakem razumeti tako, da mora učitelj izpolnjevati za prejemanje stanarinarine ali uživanje stanovanja v naravi dva pogoja, in sicer: 1. da je postavljen v zvanje drž. učitelja narodnih šol in 2. da je zaposlen na narodni šoli.

Po ukinitvi prvega odstavka § 51. zakona o narodnih šolah, ki se je glasil: »Vsak učitelj ima svoj oddelk.« je jasno, da mora biti zaposlen na narodni šoli tudi učitelj brez svojega oddelka. Ob pomanjkanju izrecnih drugačnih predpisov ima po § 84. tedaj vsak drž. učitelj narodnih šol, ki je zaposlen na narodni šoli, pravico do stanovanja, odnosno stanarinarine neglede na to, ali je v polni ali pretežni meri zaposlen na narodni šoli.

V predmetnem primeru je ugotovljeno iz iz spisov razvidno, da je učitelj J. T. z ukazom Nj. Veličanstva kralja od 27. jun. 1932., O. N. br. 49.534 premeščen z deške meščanske šole v L. kot učitelj na osnovno šolo v L., dočim je bil z odlokom ministrstva prosvete od 8. septembra 1932. O. N. br. 68.379 dodeljen na delo na drž. meščansko šolo na V. Delno pa je ostal zaposlen na mestnih osnovnih šolah.

Tožba stranka to v svoji tožbi sama prizna. Isto prizna v svojem dopisu od 26. oktobra 1932., št. 453/1, kjer pravi: »Ker ni imenovan učitelj na osnovnih šolah v L. zadostno zaposlen, ne dobi od mesta stanarinarine.«

Ker po zgoraj navedenem zakonu o narodnih šolah priznava pravico do stanovanja odnosno stanarinarine vsakemu državnemu učitelju narodne šole, ki je zaposlen na narodni šoli, pri čemur ne odreja izjeme za učitelja narodne šole, ki je zaposlen tudi drugod, je bilo tožbo radi zgoraj navedenih razlogov kot neosnovano zavrniti.

V kolikor so se činjenice v letih 1933./34. in 1934./35. po trditvi tožeče stranke izpremenile, se upravno sodišče z ozirom na predpis čl. 25. zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih ni spuščalo v razmotrivanje, ker zatrjevane činjenice niso bile in niso mogle biti ugotovljene v osporavem upravnem aktu.

#### II.

Upravno sodišče v Celju je o tožbi S. D., učitelja narodne šole v P., zoper odločbo kraljevske banske uprave dravske banovine v Ljubljani z dne 20. julija 1934., II. št. 26.498/1 glede izplačila stanarinarine v smislu čl. 27. zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih brez javnega naroka, po proučevanju upravnih spisov v nejavni seji razsodilo takole:

Tožba se zavrne radi neosnovanosti.

#### Razlogi:

S. D., učitelj v P. je bil z odlokom kraljevske banske uprave IV. No. 14.185/1 od 30. avgusta 1932. dodeljen iz mestne dekleške šole v P. na državno meščansko šolo v P. Svoje službene prejemke dobiva pa na mestni dekleški šoli v P. Mestna občina v P. mu je z dnem, ko je bil dodeljen meščanski šoli ukinila plačilo stanarinarine. Proti temu se je omenjeni pritožil na občinski svet v P., ki pa je s svojim sklepom z dne 9. nov. 1933. njegovo pritožbo zavrnili. Proti tej odločbi mestnega občinskega sveta se je prizadeval učitelj pravočasno pritožil na bansko upravo z zahtevkom, da se odločba mestnega občinskega sveta v P. razveljavi in da se pozove občino, da mu izplača dolžno stanarinarino.

Kraljevska banska uprava v Ljubljani je z odločbo z dne 20. julija 1934., II. št. 26.498/1 pritožbo kot neutemeljeno zavrnila iz sledečih razlogov:

Po § 84. zakona o narodnih šolah imajo vsi državni učitelji narodnih šol pravico do stanarinarine po § 29. tega zakona, ki pravi, da se v mestih in trgih daje namesto naturalnega stanovanja učitelju narodnih šol stanarinarina v višini, določeni v citiranem zakonu. Iz tega se jasno vidi, da dobivajo stanarinarino samo oni učitelji ki v resnici poučujejo na narodnih šolah. Pritožnik pa sicer prejema službene prejemke na mestni dekleški šoli v P., a poučuje na državni meščanski šoli. Osnovna šola nima torej od pritožnika nikake koristi, ker ne poučuje na njej in zaradi tega tudi občina, ki je po zakonu dolžna plačevati stanarinarino učitelju, ni obvezana pritožniku izplačati stanarinarino. Iz navedenih razlogov je mestni občinski svet v P. pravilno sklepal, ko je s svojim sklepom z dne 9. novembra 1933. pritožbo S. D. zavrnil z utemeljitvijo, da pripada stanarinarina le onim učiteljem, ki dejansko delujejo na narodnih šolah.

S. D. je zoper to odločbo, ki mu je bila dostavljena dne 31. julija 1934. vložil dne 29. avgusta 1934. torej v odprtem roku tožbo na upravno sodišče. V tožbi uveljavlja:

Sem učitelj narodne šole in mi po §§ 84. in 29. zakona o narodnih šolah pripada stanarinarina vse dotlej, dokler imam to zvanje.

Z odlokom kraljevske banske uprave IV. No. 14.185/1 z dne 30. avgusta 1932. sem bil sicer dodeljen meščanski šoli, a sem še vedno učitelj narodne šole ter v staležu na drž. dekleški narodni šoli, kjer prejemam plačo. Če sem bil po službeni potrebi dodeljen na meščansko šolo, ne smem radi tega izgubiti pravice, ki mi jih daje zakon o narodnih šolah v § 84. in trpeti škodo.

Ker določa § 84. zakona o narodnih šolah, da pripada vsem državnim učiteljem narodnih šol stanarinarina in ker še ni izšla nobena zakonska odločba, v katerih primerih ne pripada stanarinarina učitelju narodne šole, je oспорena odločba kraljevske banske uprave protizakonita, zato naj jo izvoli upravno sodišče razveljaviti in odločiti, da mi je mestna občina P. dolžna izplačevati zakonito stanarinarino od 1. septembra 1932. dalje.

Upravno sodišče je o tožbi nastopno razmotrivalo:

Po § 84. (1) zakona o narodnih šolah imajo vsi državni učitelji narodnih šol po §§ 23. in 29. tega zakona pravico do stanovanja, odnosno do stanarinarine, na kmetih tudi do kuriva. Po odstavku 2. istega paragrafa je ta pravica omejena za učitelja-zakonca, če službujeta v istem kraju. Izgubi pa pravico do stanovanja, odnosno do stanarinarine učiteljica, če je omožena z neučiteljem.

Iz § 29., odst. 1. in § 173. zakona o narodnih šolah izvira, da je na kmetih preskrba stanovanj za učitelje obvezna, in sicer najdalje v šestih letih od dne, ko stopi zakon o narodnih šolah v veljavo. Dotlej plačujejo občine kot stanarinarino v šolah na kmetih, ki nimajo stanovanj, vsakemu učitelju po 150 dinarjev na mesec. Za mesta in trge pa v smislu § 29. odst. 2. zakona o narodnih šolah ni obvezno, učiteljem preskrbeti stanovanje v naravi, vendar česar smejo dajati take občine namesto stanovanja stanarinarino. Namen stanarinarine pa ostane kljub temu isti, namreč učiteljem nuditi s stanarinarino nadomestek za stanovanje v naravi.

V § 29., odst. 1. zakona o narodnih šolah je predpisano, da mora imeti vsaka šola blizu šolskega poslopja toliko predpisanih stanovanj za učitelje, kolikor je posebnih oddelkov. V § 51. je bilo pred veljavo finančnega zakona za leto 1933./34. predpisano, da ima vsak učitelj svoj oddelk. Ta odredba je bila s § 30. imenovanega finančnega zakona ukinjena.

V § 24. finančnega zakona za leto 1931./32. je bilo pod točko 4. odredeno sledeče: učitelji (učiteljice) osnovnih šol, dodeljeni (dodeljene) na službovanje pri ministrstvu za prosveto in prosvetnih oddelkih pri banskih upravah (kakor tudi učitelji na šolah iz § 14. zakona o osnovnih šolah) sprejemajo stanarinarino, odredene po § 29. zakona o osnovnih šolah, iz drž. proračuna, kolikor so jim krediti odobreni.

Iz navedenih zakonskih določb izvira, da ima pravico do stanovanja, odnosno do stanarinarine. Vendar je treba vsled nejasnosti zakonitih predpisov predvsem ugotoviti namen zakonodajalca, ki ga je imel pri tem, ko je občinam naložil dolžnost preskrbeti učiteljem stanovanja, odnosno jim plačevati stanarinarino.

Po čl. 84. cit. zakona se sklicuje zakonodajalec na odredbe §§ 23. in 29. zakona o narodnih šolah. Po § 23. in 29. mora šolska občina sezidati in vzdrževati v dobrem stanju stanovanja za učitelje. Brez predpisane števila teh stanovanj s potrebnimi pritliklinami se ne sme otvoriti ne šola ne nov oddelk. Po § 173. tega zakona se šole zapro, če šolska občina ne sezida stanovanj za učitelje v določenem roku.

Iz navedenega izvira, da je obveznost preskrbe učiteljskih stanovanj odnosno plačevanja stanarinarine naložena šolskim občinam v razmerju stvarne potrebe šole in njenih oddelkov. Za državnega učitelja narodnih šol, ki ne bi bil zaposlen na narodni šoli (niti v širšem pomenu v smislu § 7. (2) zakona o narodnih šolah) občina potemtakem ni dolžna preskrbeti stanovanja odnosno plačati stanarinarine, kar bi sicer moralo biti v zakonu izrecno določeno.

Pravico državnih učiteljev narodnih šol do stanovanja odnosno do stanarinarine je potemtakem razumeti tako, do mora učitelj izpolnjevati za prejemanje stanarinarine ali uživanje stanovanja v naravi dva pogoja, in sicer: 1. da je postavljen v zvanje drž. učitelja narodnih šol, in 2. da je zaposlen na narodni šoli.

Po ukinitvi prvega odstavka § 51. zakona o narodnih šolah, ki se je glasil: »Vsak učitelj ima svoj oddelk.« je jasno, da mora biti zaposlen na narodni šoli tudi učitelj brez svojega oddelka. Ob pomanjkanju izrecnih drugačnih predpisov ima po § 84. tedaj vsak drž. učitelj narodnih šol, ki je zaposlen na narodni šoli, pravico do stanovanja, odnosno stanarinarine neglede na to, ali je v polni ali pretežni meri zaposlen na narodni šoli.

V predmetnem primeru je tožitelj sicer v zvanju državnega učitelja narodnih šol, ni pa zaposlen na narodni šoli, česar niti sam ne trdi. Po zgoraj navedenem tedaj ne izpolnjuje pogojev, po katerih bi imel pravico do stanarinarine, ki bi jo bila dolžna plačati občina.

Osporavani upravni akt toženega oblastva je tedaj v zakonu osnovan.

Tožbo je bilo tedaj kot neosnovano zavrniti.

## Vsak učitelj(ica)

## je lahko član

## Učiteljske tiskarne!

## Naša gospodarska organizacija

### ZADRUGA »DOM UČITELJIC«

Sestanka, ki ga je sklicala zadruga »Dom učiteljic« 4. jan. t. l., se je udeležilo razen do sedanjih članic tudi nekaj tovarišic, ki so nanovo pristopile, nekatere pa so prijavile svoj pristop po poverjenicah.

Uvodoma je govornica govorila o zaslugah in žrtvah pokojnega kralja ter je, opozarjajoč na njegovo oporoko, pozivala tovarišice k delu. Nadalje se je spomnila umrle tovar. Mehletove, naše zveste članice in požrtvovalne voditeljice zavetišča, ki je testamentarično določila, da ostanejo prostori v njeni hiši se nadalje zavetišču v brezplačno uporabo. Poročala je zlasti o prizadevanju zadruga za preskrbo zemljišča, ki nam ga je mestna občina že obljubila.

Zadruga ima v svojem programu tudi predavanja z (event. prostovoljno) vstopnino v svrhu zbiranja sredstev. Materialni donos nikakor ni tako znan, pač pa ima tako predavanje v prvi vrsti namen vzbujati in dvigati solidarnost ter s tem jačiti moralno oporo tovarišic za naše stremljenje.

Pri zadnjem sestanku je predavala tovar. Angela Vodetova o položaju poklicnih žen pri nas in drugod ter o stališču, ki ga zavzemajo žene napram udarcem, ki jih zadevajo. Značilno je, da se velikokrat same ne zavestno svojih pravic, saj je bil n. pr. v Nemčiji izvoljen Hitler s pomočjo ženskih glasov, četudi je že vnaprej napovedoval reforme v škodo poklicnim ženskam. Kljub temu, da so se morale žene umakniti moškim z vseh mest, ima Nemčija danes že 7.000.000 brezposelnih, kar zgovorno priča, da brezposelnosti niso krive ženske. Tudi pri nas so nekateri ukrepi hudo zadeli žene, n. pr. uredba od 13. aprila 1934 o redukciji draginskih doklad, zapiranje ženskih učiteljskih, zapostavljanje žensk pri nastavitvah itd. A tudi naše žene ob odločilnih trenutkih odpovedo, kar se tiče zavesti skupnosti. Predavateljica je analizirala v tem pogledu tudi razpoloženje med učiteljicami ter pokazala nekaj poraznih primerov nesolidarnosti med nami. Naš položaj zahteva večje medsebojne vzajemnosti, tesnejših stikov in zanimanja za prizadevanje našega ženstva kot celote. — Za stvarna izvajanja je prejela predavateljica, ki je naša najdelavnejša pobornica za pravice žen, iskreno zahvalo od vseh navzočih.

Glavna točka zborovanja je bil razgovor o uveljavitvi realne baze, ki naj bi nas čimprej dovedla do cilja, kajti v zadnjem času se prav občutno kaže potreba takega doma zlasti za podeželske učiteljice, ki prihajajo v mesto, in pa pri njih, ki odhajajo v pokoj. Od mnogih predlogov, ki so jih podale tovarišice, je zbor sprejel kot najumestnejši predlog načelnice Sodnikove, po katerem naj bi se pridobilo čim več tovarišic, ki bi se obvezale za vplačilo kamna v znesku 1000 Din, ki naj bi ga odplačevale v mesečnih obrokih po 11 Din. Ta znesek naj bi se jim odtrgoval od plače, tako da ne bi imele z odpošiljanjem denarja posebnega opravka. Poverjenice bi zbirale podpise onih tovarišic, ki bi bile voljne prispevati za dom omenjeni znesek. Potrkale bi tudi pri nečlanicah, saj bo to naš skupen dom. O Veliki noči bomo izročile imena podpisnic pri računovodstvu oz. pri fin. direkciji radi odteljavajev mesečnih obrokov.

Da bo imel odbor ožje stike z učiteljicami na deželi, so se znova določile poverjenice, zlasti po vseh onih srezih, kjer jih dozdaj še ni bilo. V kratkem razpošlje odbor vsem poverjenicam okrožnice z navodili za delo po srezih.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Izkaz prispevkov za »Maistrov kamen« (december): Učiteljstvo osnovnih šol: Mala Nedelja 45 Din; Sv. Križ pri Rog. Slatini 55 Din. — Ivan Tomažič, sres. šol. nadz., Maribor 20 Din.

(V izkazu za mare pomotoma izostalo: Ida Rajšp. uč. v Krčevini pri Mariboru, namestu šopka na grob pok. nadeč. vdovi ge. Juliji Krizevi in pok. šol. upr. g. Ignacu Čoklu 100 Din).

Vsem darovalcem iskrena zahvala! — M. Kožuh, blagajnik.

## Učiteljska fiskarna

—t Čast učiteljstva in gospodarske koristi organizacije in drugih učiteljskih ustanov zahtevajo, da Učiteljska tiskarna dobro uspeva. Potrebno pa je, da je učiteljstvo v večji meri udeleženo na podjetju z deleži po 250 Din in krije vse potrebščine pri lastni tiskarni in knjižarni.

—t Stari dolgovi. V zimskih mesecih prejemajo občine največ doklad ter izplačujejo prispevke krajevnim šolskim odborom. Tovariši, skrbite, da bodo poravnani vsi stari dolgovi pri tiskarni, saj je to tudi v interesu šolske blagajne.

—t Risanje je zelo važen učni in vzgojni predmet v osnovni šoli. Ker se je število ur po novih učnih načrtih skrajšalo, je tem bolj potreben smotern pouk. Najboljši pripomoček v ta namen je odlično delo A. Novak: Risanje (250 Din). Od šolskih oblasti je bilo opetovano priporočeno in ga mora imeti vsaka šola.

—t Nekaj, kar smo že dolgo pogrešali. Telovadni pouk v smislu delovne šole. Težave, ki smo jih imeli s poukom telovadbe od sedaj, so odstranjene, kakaj knjiga »Ivan Bajželj: Vesele ure« je vsakomur na razpolago v Učiteljski knjižarni v Ljubljani in Mariboru. Cena, broširani knjigi Din 24.—, vezani Din 30.—.